

Nieuwsbrief 38

Programma najaar 2019

Het Studiecentrum voor Antroposofie wil een bijdrage leveren aan de cultuurontwikkeling. Voor de sprekers vormt de antroposofie een rijke inspiratie die zij inzetten bij de behandeling van hun onderwerp. Alle avonden zijn goed te volgen voor het algemene publiek.

Het is ons gelukt een mooi najaar programma samen te stellen. Wij nodigen u van harte uit om te komen en uw vrienden mee te nemen.

Overzicht

- Zondag 29 september, 12:30 – 16:00 uur: Michaelviering in het Vreedehuis.
- Dinsdag 1 oktober 20.00 uur: Turkije kenner Ingrid Klerk: Het mysterie van Ephesos.
- Dinsdag 8 oktober 20.00 uur: Turkije kenner Ingrid Klerk: Het vroegchristelijke Ephesos
- Donderdag 17 oktober 20.00 uur: Natuurkundige Ben van Tilborg: Ritmen in de geschiedenis en in de planetenstanden.
- Woensdag 23 oktober 20.00 uur: Verpleeghuisarts in ruste Clasina van den Berg: Het hart van de mens en ons geweten.
- Woensdag 30 oktober 20.00 uur: Filosoof Sebastiaan de Vries: Geesteswetenschappelijke achtergronden van het Mattheus evangelie.
- Woensdag 6 november 20.00 uur: Filosoof Sebastiaan de Vries: Zarathustra en het evangelie van Mattheus.
- Woensdag 13 november 20.00 uur: Natuurkundige Bob Duin: Harari's ongelijk, een discussie.
- Woensdag 20 november 20.00 uur: Filosoof Sebastiaan de Vries: De drie opwekkingen in de Evangelien
- Dinsdag 26 november 20.00 uur: Zangeres en zangpedagoog Cileke Angenent: De Werbeck zangscholing als ontwikkelingsweg
- Zondag 1 december 15.00 uur: Cileke Angenent met pianist Leo Driesenaar: Concert: De zangstem door de eeuwen heen
- Woensdag 4 december 20.00 uur: Geesteswetenschappelijk onderzoeker Rob Gruben: Esoterische achtergronden orgaandonatie
- Vrijdag 13 december 20.00 uur: Goetheanist Renatus Derbidge, werkend op het eiland IONA: De Mysteriën van het westen.

Michaëlviering Den Haag

Zondag 29 september 12:30 – 16:00 uur.
Vrijwillige bijdrage.

De michaëlsche zonne-impuls van Julianus Apostata – Herzeleyde – Tycho Brahe;
met muziek en euritmievoorstelling.
Georganiseerd door AViN ledengroep Den Haag

Het mysterie van Ephesos

Ingrid Klerk
Dinsdag 1 oktober 20.00 uur.
Toegang € 10.

Deze oeroude mysterieplaats was in mythische tijden gesticht door de Amazonen, die na de Trojaanse oorlog hier hun toevlucht zochten. De Ionische koningszoon Androkolos trof hier een heiligdom aan ter ere van Mater Kubileia. De eerste grote marmeren tempel ter ere van de godin Artemis werd gebouwd door de schatrijke koning Kroisos (560 BC). De priesterwijze Herakleitos leefde tijdens het bewind van de Perzen (546 - 334). Zijn Logosophie was een eerste poging om het toekomstige denken van de mens met de eeuwenoude mysteriegeheimen te bevruchten. In 356 BC veroorzaakte Herostratos de verwoestende brand. Wij zullen op deze eerste avond de samenhangen belichten van mythen en historische gebeurtenissen, waaruit de betekenis van Ephesos voor de mensheidontwikkeling tevoorschijn zal komen.

Het vroegchristelijke Ephesos

Ingrid Klerk
Dinsdag 8 oktober 20.00 uur.
Toegang € 10.

Op de tweede avond zal het christelijke Ephesos centraal staan: Het was inmiddels de Eerste Metropool van de Romeinse provincie Asia geworden; er woonden 200.000 mensen. De tempel was één van de Zeven Wereldwonderen en de spil

van de economie! De eerste kiemen van het christendom werden hier door Johannes en Paulus gezaaid. Johannes, die met Maria naar Ephesos gekomen was, keerde na zijn verbanning op Patmos, terug en schreef er op hoge leeftijd zijn Evangelie. In deze stad vond het 3de Oecumenische Concilie plaats (431 AD), waarbij het wezen van Maria theologisch werd vastgelegd. Wij zullen kijken naar beelden, die door de eeuwen heen in de Europese kunst zijn verschenen en Goethe beluisteren in zijn Faust.

Ritmen in de geschiedenis en in de planetenstanden

Ben van Tilborg

Donderdag 17 oktober 20.00 uur.

Toegang € 10.

Rudolf Steiner wijst tijdens de Eerste Wereldoorlog op het ritme van 33 jaar, dat in de geschiedenis van de mensheid een rol speelt. Er kunnen gebeurtenissen in de geschiedenis ontdekt worden die samenhangen vanwege dit ritme. Dergelijke samenhangen worden ritmisch vanuit de geestelijke wereld veroorzaakt en niet door een opeenvolging van oorzaak en gevolg louter op het aardse plan. In deze voordracht verhelderen we, wat hiermee bedoeld wordt, we gaan voorbeelden van Rudolf Steiner na en zoeken naar andere concreet gevallen.

Kan er iets voor de toekomst volgens dit ritme voorspeld worden? Speciaal, wanneer we nog met andere aanwijzingen van Rudolf Steiner rekening houden. Dergelijk speurwerk is onderdeel van een zoektocht naar een spirituele astronomie van de toekomst.

Het hart van de mens en ons geweten

Clasina van den Berg

Woensdag 23 oktober 20.00 uur.

Toegang € 10.

Clasina gaat met ons kijken naar de ontwikkeling van het hart vanaf de bevruchting; de ligging, de bouw en de functie van het gezonde hart. Dan willen we kijken naar zieke hart, de hart- en vaatziektes; is er misschien een samenhang met onze ontwikkeling? De ontwikkeling van de mensheid? Hoe kunnen we ons de zintuigfunctie voorstellen zoals Rudolf Steiner het noemt? Is er een samenhang met ons geweten? Hoe kunnen we werken aan de gezondheid van ons hart?

Drie avonden over het Mattheus evangelie

Geesteswetenschappelijke achtergronden van het Mattheus evangelie

Woensdag 30 oktober 20.00 uur.

Toegang € 10.

We gaan deze avond in op de spirituele achtergronden van Mattheus als schrijver en zijn verbinding met de Essenen. De diep geestelijke stroming van de Essenen werd geïnspireerd door de Maitreya Bodhisattva. De Essenen kenden en behoedden de diepste wijsheid van het menselijke fysieke- en etherlichaam en ze waren verbonden met de voorbereiding van het Mysterie van Golgotha. Na de voltrekking van dit mysterie kunnen we spreken van een metamorfose van de impuls van de Essenen in onze tijd. Maar waar vinden we die? Sterker nog: we zouden deze metamorfose ook kunnen verbinden met de vraag naar de geneeskunde van de toekomst.

Zarathustra en het evangelie van Mattheus

Woensdag 6 november 20.00 uur.

Toegang € 10.

Zarathustra is intens verbonden met de diepe beeldenwijsheid van het Mattheus evangelie. De dramatische gebeurtenissen die daarin worden beschreven met de Drie Wijzen uit het oosten (de Drie Koningen) die naar de ster op zoek gaan, en de vlucht naar Egypte hebben alles te maken met het wezen van Zarathustra. Hij bracht het grote offer dat nodig was voor de indaling van het Christuswezen. We vinden hem in de Salomonische lijn die beschreven wordt in het Mattheus evangelie. Na het mysterie van Golgotha is hij één van de grootste begeleiders van het zich ontvouwende Christus mysterie en de mens die verbinding met het Christuswezen zoekt.

De drie opwekkingen in de Evangeliën

Woensdag 20 november 20.00 uur.

Toegang € 10.

In beknopte en haast onopvallende beelden worden in de evangeliën drie bijzondere opwekkingen door Christus aangeduid. Het zijn inwijdingen die grote geheimen in zich dragen die het verleden met de toekomst (en het heden) verbinden. Het gaat om metamorfosen van cultuurperiodes en de dragers en representanten van cultuurimpulsen. We gaan in op deze bijzondere geestelijke individualiteiten die ieder voor zich een sleutelrol

spelen.

Harari's ongelijk, een discussie

Bob Duin

Woensdag 13 november 20.00 uur.

Toegang € 10.

Yuval Noah Harari, een Israëliische toekomstdenker, die 4 maanden per jaar retraite houdt, schrijft bestsellers. Harari's toekomstvisie *Homo Deus, een kleine geschiedenis van de toekomst*, is een helder geschreven boek gebaseerd op duidelijke, wetenschappelijk ondersteunde uitgangspunten. Wij mensen leven meer en meer in een door onszelf geschapen wereld. Het oorspronkelijke natuurlijk wordt steeds meer een door de mensheid gecreëerd cultuurrijk. M.b.v. de techniek ontwikkelen wij onszelf en scheppen een nieuw rijk van machines en robots. Wij hebben het heft in handen. Bij velen blijft er echter wat knagen. Wat is dat? Wat missen wij? In een discussie zullen we samen proberen dit onder woorden te krijgen.

Zie ook: <http://rduin.nl/Harari.pdf>

De Werbeck zangscholing als ontwikkelingsweg

Cileke Angenent

Dinsdag 26 november 20.00 uur.

Toegang € 10.

Op de kerstbijeenkomst 1924/1925 werd Valborg Werbeck-Svärdström door Rudolf Steiner gemachtigd de zangpedagogiek op antroposofische basis te vertegenwoordigen. Deze antroposofische menskunde van het zingen legde zij vast in haar boek "Die Schule der Stimmenthüllung". Cileke Angenent zal uitleg geven over twee belangrijke aanwijzingen voor vernieuwing in de zangkunst: de ontwikkeling van het bewustzijn voor de overbrenging van de stemklank op de omgevende lucht en de omringende etherwereld en daarnaast het proces van de sublimering van de adem met "de oefeningen om de ademhaling te vergeten". Enkel door oefening en waarneming van fenomenen kan men deze inhouden werkelijk begrijpen. Vandaar dat zij ook met ons zal werken aan het waarnemen van deze fenomenen.

Concert: De zangstem door de eeuwen heen

Cileke Angenent met pianist Leo Driesenaar

Zaterdag 30 november 15.00 uur.

Toegang € 15.

Vriendenpas niet geldig

Cileke Angenent zal als vervolg op de lezing van 26 november op 1 december 15 uur een concert geven “Van Vroeger tot Nu”. Zij neemt een duik in de geschiedenis van het zingen. Daarbij kan men inzicht verkrijgen in het omgaan van de stem en de stemscholing door de eeuwen heen. Wat komt ons tegemoet? Wat brengt ons het zingen in de toekomst?

Het programma omvat o.m. Gregoriaans(H. von Bingen), Scottish Mouth Music (1500), Renaissance (C. Huygens), Belcanto (H. Purcell), Barok opera (Händel), Romantiek opera (C. Bizet), Romantiek (H. Wolf), Impressionisme (Debussie), Hedendaags (Broekman, Andriessen, H. Burghardt), Jazz (E. Fitzgerald), Pop (B. Dylan).

Graag reserveren: info@antroposofie-den Haag.nl of 0653271035.

Esoterische achtergronden orgaandonatie

Rob Gruben

Woensdag 4 december 20.00 uur.

Toegang € 10.

Het thema orgaandonatie is de laatste jaren flink in het nieuws geweest. Helaas bleef de spirituele dimensie daarbij vaak onbelicht, waardoor essentiële kwesties onbekend bleven. Het begrip “hersendood” bestond tot 1968 niet. Tot dat jaar betrof het gewoon hele zieke of comateuze mensen. Hersendood is niets meer dan een definitie. Ook het feit dat in Nederland bij maar liefst 75% van de orgaanuitnames de zogenaamde Lazarusreflex optreedt is opmerkelijk. Die reflex treedt op vlak voor of op het moment dat de chirurg met de scalpel de incisie wil maken en bestaat uit een afwerend gebaar met de armen. Rob zal vooral ook ingaan op wat er bij een orgaandonatie spiritueel aan de hand is. Zoals het optreden van “persoonsvervlakking”; bij de ontvanger van het orgaan plots herinneringen opduiken uit het leven van de gever; enz. Ziel en levenskrachten blijken daarbij werkzaam over de stoffelijke materie van het orgaan heen. Al deze kennis kan leiden tot een herbezinning van het eigen standpunt. De lezing is voor iedereen toegankelijk.

De Mystериën van het westen - in het landschap, de geschiedenis en het huidige sociale leven

Renatus Derbidge

Vrijdag 13 december 20.00 uur.

Toegang € 10.

Voordracht in het engels.

Iona is een klein eiland in de Atlantische Oceaan aan

de westkust van Schotland. Iona voelt als een thuis. Het is alsof je een heilige plaats of een tempel binnenkomt, met een sfeer van zachtheid, vrede en genezing. Iona was het centrum van het Keltische christendom, dat in tegenstelling tot de kerk van Rome de zintuiglijke wereld omarmde, de natuur, het lichaam. Het geestelijke leven in deze stroom was niet hiërarchisch en centralistisch georganiseerd, er was geen streven naar wereldlijke macht. Rudolf Steiner plaatst deze "cultuur" in de westerse of hybernische mysteriën en daarmee in de stroom van Skythianos. Voor de huidige tijd loopt er een verbinding naar de goetheanistische natuurwetenschap, die berust op een liefdevolle relatie tot de zintuiglijke wereld. De geest wordt gezocht, gevoeld, gezien in wat je kunt waarnemen. Renatus gaat in op de belangrijkste karakteristieken van de westerse mysteriestroom, via de megalithische culturen, de Kelten en het Keltische christendom tot aan Rudolf Steiner en onze huidige situatie. Enkele oefeningen en kleine observaties zullen eigen ervaringen wekken. Er is gelegenheid voor vragen en gesprek. Hij zal de 'Zomerschool op Iona en Mull' introduceren. Die vormt een "laboratorium" voor het kijken naar de innerlijke wereld, de wereld van de natuur, de wereld van het sociale. Zie <http://www.summerschool-iona.org/>

Renatus Derbidge studied Biology, Geography and Philosophy in Berlin. He moved to Mull to live and work there as a freelance Goethean scientist. He is the initiator of the "Iona Summer School". In 2019 he investigated with Dieter Schmautz in Iona and Mull the past of sacred places by looking at the "Akasha Chronicle" starting from basic Goethean observations of the landscape and the sensual world at the places, and slowly worked the way into imagination, inspiration and hopefully intuition.

Algemene Informatie Studiecentrum

Alle activiteiten vinden plaats in het Elisabeth Vreedehuis, Riouwstraat 1, Den Haag. Aanmelden op info@antroposofie-den Haag.nl

Een Vriendenpas kost € 50 voor het najaar 2019; de duopas € 75; de pas is aan te vragen via het [formulier op de website](#) of telefonisch via 06-53271035. Hiermee heeft u toegang tot alle voordrachten, met uitzondering van het concert op zondag 1 december. Houders van een Ooievaarspas en studenten kunnen 50% reductie krijgen op alle activiteiten, tenzij anders aangegeven.

Zie voor meer en actuele informatie: www.antroposofie-den Haag.nl of <https://www.vreedehuis.nl/agenda/> Elisabeth Vreedehuis, Riouwstraat 1, 2585 GP Den Haag. Contact: Tel: 06-53271035. Bankrekening: NL62INGB0000678486.

[abonneren](#) | [uitschrijven](#) | [uw gegevens aanpassen](#)